

Sygn. akt V U 460/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2017 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2017 r. w Legnicy

sprawy z wniosku A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 12 maja 2017 r.

znak (...)

oddala odwołanie

SSO Regina Stępień

Sygn. akt V U 460/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 12 maja 2017r. znak: (...), odmówił wnioskodawcy A. S. prawa do emerytury pomostowej, albowiem wnioskodawca na dzień 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wynoszącego co najmniej 15 lat, wykazanej w załączniku nr 1 lub 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

Odwołanie od ww. decyzji wniósł ubezpieczony A. S., domagając się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej począwszy od dnia złożenia wniosku. W uzasadnieniu podał, że do wniosku o emeryturę pomostową dołączył dokumenty, z których wynikało, iż stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace traktorzysty w łącznym wymiarze ponad 20 lat. Dodał, iż nawet jeśli nie spełnia przesłanek do uzyskania prawa do emerytury pomostowej to winien otrzymać emeryturę w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wskazał, iż jego pracodawcy, nie mogą mu wydać zaświadczenia o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, albowiem pracodawcy już nie istnieje, za co on nie może ponosić negatywnych konsekwencji. Zdaniem skarżącego, na dzień składania wniosku spełnił on wszystkie warunki do przyznania prawa do spornego świadczenia, zarówno co do wieku, jak i co do stażu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując w uzasadnieniu te same argumenty co w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił:

Wnioskodawca A. S. urodził się w dniu (...)

Ma udowodnione 25 lat, 1 miesiąc i 5 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W dniu 5 października 2016 r. wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę pomostową.

Na dzień złożenia wniosku nie pozostawał w zatrudnieniu.

Nie jest członkiem OFE.

Decyzją z dnia 12 maja 2017r. – zaskarżoną w niniejszej sprawie – ZUS odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, wskazując w uzasadnieniu, iż

wnioskodawca na dzień 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wynoszącego co najmniej 15 lat, wykazanej w załączniku nr 1 lub 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

/bezsporne, a nadto dokumenty z akt ubezpieczeniowych wnioskodawcy/

Wnioskodawca A. S. był zatrudniony kolejno:

- 1) w (...) Gospodarstwie (...)w J. Zakład (...)P. – od 15 października 1974r. do 31 stycznia 1976r. na stanowisku kierowcy ciągnikowego
- 2) w (...) Gospodarstwie (...)w L. – od 23 lutego 1976r. do 30 kwietnia 1977r. na stanowisku traktorzysty
- 3) w (...) Gospodarstwie(...)w B. Zakład(...)w P. – od 1 lutego 1978r. do 31 lipca 1979r. na stanowisku traktorzysty
- 4) w Przedsiębiorstwie (...) w T. – od 10 sierpnia 1979r. do 16 lutego 1980r. na stanowisku pomocnika maszynisty koparki
- 5) w(...) Gospodarstwie (...) w J. Zakład (...) P. – od 16 kwietnia 1980r. do 31 sierpnia 1987r. na stanowisku kierowcy ciągnikowego
- 6) w (...) Gospodarstwie (...) w J. Zakład (...) w M. – od 1 września 1987r. do 31 grudnia 1988r. na stanowisku traktorzysty
- 7) w Gospodarstwie (...) Skarbu Państwa w S. – od 17 stycznia 1989r. do 31 maja 1994r. na stanowisku traktorzysty
- 8) w Przedsiębiorstwie (...) w Ż. od 17 stycznia 1989r. do 31 maja 1994r. na stanowisku traktorzysty i od 1 lipca 1995r. do 31 stycznia 1998r. na stanowisku pracownika produkcji roślinnej
- 9) w Gospodarstwie (...)M. W. w S. od 1 lipca 1999r. do 30 czerwca 2000r. na stanowisku pracownika fizycznego – traktorzysty.

Będąc zatrudnionym na stanowisku traktorzysty/kierowcy ciągnikowego wnioskodawca wykonywał prace kierowcy ciągnika przy wywożeniu obornika, wożeniu pasz, zboża, złomu, kiszzonek, prace polowe i różne prace związane z transportem.

Dowody:

- dokumenty z akt ubezpieczeniowych wnioskodawcy, w tym w szczególności

świadczenia pracy;

- dokumenty z kopii akt osobowych wnioskodawcy z okresów zatrudnienia od marca 1976 kwietnia 1980r. do maja 1994r.

- zeznania świadków – e-protokół z 4.10.2017r. (k.30-31):

-T. K. 00:08:26-00:11:05

-J. L. 00:11:05-00:14:08

- Z. O. 00:14:08-00:16:00

- wyjaśnienia wnioskodawcy e-protokół jw. – 00:16:00- 00:19:45.

Sąd zważył:

Odwołanie nie jest zasadne.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 965 z późn. zm.), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009 r. – prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W myśl art. 3 ust. 1 ww. ustawy, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa **załącznik nr 1** do ustawy.

Pracami o szczególnym charakterze są prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia

sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa **załącznik nr 2** do ustawy (art. 3 ust. 3 ustawy).

W myśl natomiast art. 49 ww. ustawy, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Cyt. wyżej przepis art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych łagodzi restrykcyjne przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej wynikające z art. 4 ww. ustawy. W przepisie tym ustawodawca – dla nabycia prawa do emerytury pomostowej – „zwalnia” ubezpieczonego z konieczności wykonywania prac w szczególnych warunkach lub prac o szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 r., ale czyni to pod warunkiem osiągnięcia przez ubezpieczonego do dnia 1 stycznia 2009 r. stażu pracy „odbytego” w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze) w takim rozmiarze, jaki jest wymagany przez aktualnie obowiązujące przepisy ustawy o emeryturach pomostowych. Omawiana regulacja w swoisty sposób respektuje prawa osób wykonujących przez długi czas prace w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze), które z różnych przyczyn, często niezależnych od siebie, po dniu 1 stycznia 1999 r., utraciły status pracowników zatrudnionych przy takich pracach, a z racji stosunkowo niskiego wieku nie nabyłyby jeszcze prawa do emerytury powszechnej według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS. Gdyby nie treść przepisu art. 49, to w opisanej sytuacji warunków objęty art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych praktycznie uniemożliwiłby tym osobom skuteczne ubieganie się również o emeryturę pomostową.

W oparciu zatem o przepis art. 49 w zw. z art. 4 pkt 1–5 i 7 ustawy o emeryturach pomostowych należy przyjąć, że warunki uzyskania prawa do emerytury pomostowej bez

konieczności wykonywania po dniu 1 stycznia 2009 r. pracy w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze) spełnia pracownik, jeśli spełnił łącznie następujące przesłanki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) legitymował się w dniu 1 stycznia 2009 r. minimalnym 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze (przy czym art. 49 pkt 3 w zw. z art. 3 ust. 1 i 3 ustawy nie wymaga, aby był to okres przepracowany w pełnym wymiarze czasu pracy);
- 3) osiągnął wiek (pomostowy) wynoszący 60 lat (dla mężczyzn);
- 4) legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowymi (ustalonymi na zasadach określonych w art. 5–9 i 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), wynoszącymi co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) wykonywał przed dniem 1 stycznia 1999 r. pracę w szczególnych warunkach lub pracę o szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS);
- 6) rozwiązano z nim stosunek pracy.

Jak natomiast wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 marca 2012 r. (II UK 164/11, OSNAPiUS 2013 nr 5-6, poz. 62, str. 225), warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych jest legitymowanie się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu tej ustawy lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub

szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia tylko wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ww. ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ww. ustawy) w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów. Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany. Oznacza to, że wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy jest warunkiem koniecznym nabycia prawa do emerytury pomostowej.

W rozpoznawanej sprawie zasadniczą kwestią sporną było, czy ubezpieczony na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych posiadał wymagany staż pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze określony przepisami tejże ustawy.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszym postępowaniu, w szczególności dokumentów z akt ubezpieczeniowych i akt osobowych z wyżej omówionych okresów zatrudnienia wnioskodawcy, zeznań świadków oraz wyjaśnień wnioskodawcy wykazała w sposób niebudzący wątpliwości, że A. S. po dniu 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach ani prac o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a więc prac wymienionych w załączniku nr 1 lub 2 do ww. ustawy. Po tej dacie bowiem wnioskodawca nie pracował.

Analiza ww. dowodów wykazała natomiast, że ubezpieczony przed 1 stycznia 1999r. wykonywał prace kierowcy ciągnika w rolnictwie przy wywożeniu obornika, wożeniu pasz, zboża, złomu, kiszzonek, prace polowe i różne prace związane z transportem. Nawet gdyby przyjąć, iż były to prace w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze, a dokładnie prace wymienione w wykazie A dziale VIII poz. 3 załącznika do tej ustawy – to okoliczność ta jednak jest niewystarczająca do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej. Jak bowiem wskazano wyżej, nawet jeśli wnioskodawca po dniu 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a legitymuje się stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, to może nabyć prawo do emerytury pomostowej tylko wówczas, gdy jego dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (tj. przepisów art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych). W rozpoznawanej sprawie jednak pracy wnioskodawcy na stanowisku kierowcy ciągnikowego/traktorzysty - do prac w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów zakwalifikować nie można. Ani bowiem wykaz prac zawartych w załączniku nr 1 czy wykaz prac z załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych wśród prac w szczególnych warunkach, jak i wśród prac o szczególnym charakterze, nie wymienia prac kierowcy ciągnika/traktorzysty - a takie

właśnie prace wnioskodawca faktycznie wykonywał. Jak natomiast wskazał Sąd Najwyższy w powołanym wyżej wyroku z dnia 13 marca 2012 r., wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (tak też: WSA w Poznaniu w wyroku z dnia 29 czerwca 2011 r., IV SA/PO 335/11).

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że A. S. nie spełnił warunków do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej nie tylko dlatego, że po 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, ale również dlatego, że wykonywane przez niego przed dniem 1 stycznia 2009 r. prace również nie mogą być zakwalifikowane jako prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy, nawet jeśli część z tych prac, tj. prace przed 1 stycznia 1999 r., w istocie były pracami w szczególnych warunkach w rozumieniu poprzednio obowiązujących przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

W takim stanie rzeczy, w rozpoznawanej sprawie nie było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji. Skutkiem tego odwołanie wnioskodawcy – jako niezasadne – podlegało oddaleniu, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

SSO Regina Stępień